

Pikassos on vahvasti mukana maakunta- ja sote-uudistuksessa

Ennätyksellisen lämmin toukokuu sai meidät jo varsin kesäisiin tunnelmiin ja ajatukset kohti tulevia lomia – ja jännitysnäytelmää nimeltään maakunta- ja sote-uudistuksen keskeisten lakien eduskuntaäänestys. Kävi niin tai näin, kehittämistoimintaa on kuluneena kautena nivottu Pikassoksellakin vahvasti valmistelutyöhön ja maakunnallisten palveluiden siementä on kylvetty ajatuksiin ja orastaviin toimintamalleihin. Olemme esimerkiksi työstäneet työryhmissä ideoita keskitetyistä sosiaalipalveluista, jotka helpottaisivat erityisesti pienempien kuntien tilanteita. Mikäli tietty asiakasryhmä tai tietty erityiskysymys tulee vastaan vain harvoin, on järkevä keskittää osaamista sinne missä tilanteet toistuvat usein ja missä löytyy helpommin kollegiaalista tukea.

Pikassoksen osaamiselle sote-valmistelutyöryhmiin on ollut kysyntää koko vuoden ajan enemmän kuin olemme pystyneet tarjoamaan. Olemme toimineet erilaisten työryhmien puheenjohtajina, sihteereinä, asiantuntijajäseninä sekä palkattujen maakuntavalmistelijoiden reflektiokumppaneina. Olemme voineet antaa vahvaa osaamistamme sosiaalialan kehittämisen asiantuntijana sote- ja maakuntavalmistelun käyttöön näiden uusien roolien myötä.

Verkostoissa toimiminen on Pikassoksen tärkeimpiä tehtäviä

Tammikuussa pidimme Pikassoksen oman strategiapäivän ja sanoitimme ydinprosessimme ja keihäänkärkemme. Yksi tärkeistä ydintehtävistä on monitoimijainen verkostotyö, josta valtakunnan tason esimerkkinä voidaan mainita paljon osallistujia koonneet lastensuojelun seminaarit, jotka suunnittelimme ja toteutimme yhdessä THL:n ja maakunnallisten toimijoiden sekä LAPE-kärkihankkeiden kanssa. Tampereella järjestimme 2.2.2018 Monitoimijainen palvelutarpeen arviointi - lastensuojelun yhteiskehittämispäivän ja Porissa 12.4.2018 Sijaishuollon ohjaus ja valvonta -yhteiskehittämispäivän. Toukokuun lopussa toteutettiin niin ikään monitoimijainen ”Odotustilasta osallistumiseen - Aikuisten, lasten ja perheiden palveluiden yhteistyöpaja”, josta voit lukea lisää uutiskirjeen sivulta kolme. Samalta sivulta löytyy Pikassoksessa kevätkaudella harjoittelussa olleen sosiaalityön opiskelija Matleena Haukkalan kirjoitus ”rakenteellisen sosiaalityön mahdollisuudet osaamiskeskustoiminnassa”.

Ketjulähettitoimintaa laajennetaan myös sosiaalihuoltoon

Uutena avauksena monitoimijaisessa verkostotyössä ja toisaalta myös käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen vuoropuhelun edistämisen ydinprosessissa teemme yhteistyötä Pirkanmaan Perusterveydenhuollon yksikön kanssa Ketjulähettitoiminnan tunnetuksi tekemiseksi sosiaalipalveluiden työntekijöille. Ketjulähettitoiminnassa ollaan suunnitellusti ja tavoitteellisesti tutustumassa toisen ammattilaisen työhön viikon verran ja viedään oppeja omaan työhön ja omaan yksikköön. Maaliskuussa järjestetty ”Ketjulähettitoiminta yhteistyön vahvistajana” -infotilaisuus osoitti, että kiinnostusta toimintaan on. Tästä on hyvä jatkaa asian saattamiseksi käytäntöön myös sosiaalipalveluiden osalta. Edellä mainittuun ydinprosessiin liittyen toteutamme tänä vuonna Tampere Praksis -toiminnan arvioinnin yhteistyössä muiden Praksis-organisaatioiden kanssa.

Asiakaskokemus tuottaa tietoa palveluiden kehittämiseen

Asiakaslähtöisten palvelujen kehittäminen on läpileikkaava ydinprosessi ja sen tulee olla mukana kaikessa kehittämistyössä. Asiakkaat ja kokemusasiantuntijat ovat tuoneet näkemyksiään esiin mm. sote-valmisteluiden työryhmissä, haastatteluissa, kyselyissä, asiakasraadeissa sekä erityisesti PRO SOS ja LAPE Pippuri -hankkeiden toiminnassa. Pikassoksella asiakasnäkökulmaa tuo vahvasti esille sosiaaliasiamiestoiminta, vuosittainen sosiaaliasiamiehen toimintaraportti sekä säännönmukaiset kuntavierailut. SAM-toiminnasta voit lukea lisää seuraavalta sivulta.

Lopuksi haluan kertoa, että Pikassoksen yhtiökokous valitsi uuden hallituksen. Kokoonpano säilyi lähes entisellään ja puheenjohtajana jatkaa Oma Hämeen sote muutosjohtaja Jukka Lindberg. Myös sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta (STM) on nimetty valtioneuvoston taholta vuosille 2018–2021. Neuvottelukunnassa Pikassosta edustaa edelleen Jukka Lindberg.

Tuula Tuominen, toimitusjohtaja

Lapsiin ja nuoriin ja heidän perheisiinsä tulisi satsata selvästi

Sosiaaliasiamiehelle tulleet asiakas- ja omaisyhteydenotot sosiaalihuollosta ovat Kela-siirron myötä painottuneet toimeentulotuen sijasta muihin toimintasektoreihin. Suurimmaksi toimintasektoriksi nousi ensimmäistä kertaa lasten ja perheiden palveluiden kokonaisuus, jonka alla ovat mm. lastensuojelu, lasten huolto- ja tapaamisasiat, lapsiperheiden kotipalvelu ja varhaiskasvatus. Näiden osuus kaikista yhteydenotoista oli noin 24 %.

Kuntien käyttötalouden nettomenoista lasten ja perheiden palveluiden osuus on vain noin 6,6, % (vuonna 2016), vaikka luvussa ovat myös kalliina pidetty lastensuojelun laitoshoidot. Vertailun vuoksi todettakoon, että esim. ikääntyneiden palveluiden osuus on noin 13,5 % ja erikoissairaanhoidon noin 36,8 %.

Sosiaaliasiamiehenä minulle välittyi eri tavoin se, että lasten ja perheiden palveluista säästetään. Eräs jatkuvasti esiin tuleva tilanne on, että erityistä tukea tarvitsevien (usein neuropsykiatrisista erityispiirteistä kärsivien) lasten tuen tarpeisiin ei vanhempien kokemuksen mukaan pystytä vastaamaan riittävästi opetustoimissa riittämättömien opetusresurssien, liian suurten luokkakokojen ja luokka-avustajien puutteen vuoksi. Vanhempien uupuminen lapsen arjen koordinoimisessa sekä eri toimijatahojen (koulu, terveydenhuolto, vammaispalvelut, Kelan kuntoutus yms.) kontaktoinnissa voivat kokemukseni mukaan johtaa lopulta vanhemman omaan avunpyyntöön lastensuojelusta tai viranomaisen tekemään lastensuojeluilmoitukseen.

Lainsäädäntö velvoittaa viranomaisia huomioimaan erityisesti lapsen edun toteutumisen kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lasten oikeuksien sopimuksen mukaan lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain.

Lapsiperheet eivät kaikissa kunnissa saa apua peruspalveluiden kautta. Minulle välittyi se, että lastensuojelu voikin joutua paikkaamaan kunnan muiden hallintokuntien puuttuvia palveluita, mikä ei ole ollut lainsäätäjän tarkoitus. Syynä tähän voivat olla kunnan peruspalveluiden riittämättömät henkilöstö- ja muut resurssit sekä palveluiden rajaaminen määrällisesti esim. johonkin enimmäistuntimäärään kuukaudessa. Koska tulevaisuus on lasten ja nuorten, tulisi kaikin keinoin miettiä, mitkä palvelut auttavat perheitä selviämään arjessaan silloinkin, kun lapsella tai nuorella on omia, hänen toimintakykyynsä heijastuvia pulmia ja joihin ei aina ole tarkoituksenmukaista vastata lastensuojelun erityispalveluilla.

Pikassos tuottaa lakisääteiset sosiaaliasiamiespalvelut koko Kanta-Hämeelle ja Pirkanmaalta Akaalle ja Urjalalle. Eri kuntia on yhteensä 13 ja väestöpohja noin 197 000. Pikassos on tuottanut sosiaaliasiamiespalveluita saman sosiaaliasiamiehen toimesta vuodesta 2003 lukien. Voit tutustua kaikkiin sosiaaliasiamiehen selvityksiin [Pikassoksen sivuilta](#).

Satu Loippo, sosiaaliasiamies

Odotustilasta osallistumiseen

Toukokuun lopulla järjestetty tilaisuus toimi avauksena aikuisten, lasten ja perheiden palveluiden yhteisen kuvan luomiseksi Pirkanmaalla. Monialaisista toimijoista sekä kokemusasiantuntijoista koostuva osallistujajoukko pureutui sote-muutokseen niin teatterin keinoin, asiakkaan näkökulmaan asettuen kuin sote- ja maakuntavalmistelijoiden ääntä kuunnellen. Yhteinen työskentely käynnistettiin Draamaräätälien Odotustila –forumteatterisesityksellä, jossa pureuduttiin sote-muutokseen erilaisten toimijoiden näkökulmista. Esitys haastoi osallistujia peilaamaan omia työelämän muutoksiin liittyviä kokemuksiaan ja tunteuksiaan osallistavalla ja ajatuksia herättävällä otteellaan. Iltapäivällä Pirkanmaan liiton projektipäälliköt Sanna Rautalammi ja Titta Pelttari johdattelivat osallistujia sote- ja maakuntavalmistelun tilanteeseen. Päivän päätteeksi osallistujat pohtivat pienryhmissä tapausesimerkkien avulla asiakkaan tilannetta ja palvelupolkua monitoimijainen arviointi -neuvottelumenetelmää soveltaen.

Työpajasta koottu palaute osoitti, että tämänkaltaisille tilaisuuksille on tarvetta. Osallistujat kokivat saaneensa työpajasta erilaisia näkökulmia sote-uudistukseen, sekä uusia ajatuksia ja toimintamalleja omaan työhön, johtajuuteen ja ylipäänsä ihmisten kanssa toimimiseen epävarmassa tilanteessa. Erityisesti osallistujia ihastutti Odotustila -esitys sekä työpajan mahdollistama vuorovaikutus muiden toimijoiden kanssa. Tiedon saamista sote- ja maakuntavalmistelusta pidettiin valottavina ja tarpeellisina. Tilaisuus muistutti myös asiakasnäkökulman tärkeydestä uudistuksen keskellä. Asiakkaan rooliin asettuminen sekä monialainen lähestymistapa ei ole helppoa, vaan vaatii pitkäjänteistä työskentelyä. Työpaja toteutettiin yhteistyössä Pikassoksen, Pirkanmaa 2019, LAPE Pippuri ja PRO SOS -hankkeiden kanssa. Tilaisuudessa työstettyä materiaalia hyödynnetään sote- ja maakuntavalmistelutyössä. Aikuisten, lasten ja perheiden palveluiden yhteisen kuvan työstämistä jatketaan syksyllä erilaisissa työryhmissä ja -pajoissa.

Heli Niemi, kehittämisspäällikkö

Rakenteellisen sosiaalityön mahdollisuudet osaamiskeskustoiminnassa

Suoritin harjoitteluni kevään aikana sosiaalialan osaamiskeskus Pikassoksella. Olen opintojeni alkuvaiheesta lähtien ollut kiinnostunut rakenteellisesta sosiaalityöstä, mutta sosiaalityön asiakastyössä mahdollisuudet toteuttaa rakenteisiin vaikuttavaa sosiaalityötä ovat kiireen vuoksi näyttäneet heikkoina. Tämän vuoksi halusin toisessa harjoittelussani nähdä, millaisia mahdollisuuksia rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen on osaamiskeskustoiminnassa.

Tarkastelin harjoitteluni aikana sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa Anneli Pohjolan (2011, 214–219) määrittelemien rakenteellisen sosiaalityön ulottuvuuksien kautta. Pohjolan määrittelemät ulottuvuudet ovat tiedon tuottamiseen ja välittämiseen keskittyvä tietotyö, hyvinvointipalveluiden kehittämiseen kohdistuva strategiatyö, kansalaisten osallisuutta vahvistava inklusiotyö sekä sosiaalisten oikeuksien edistämistä koskeva oikeudenmukaisuustyö. Oikeudenmukaisuustyön ja inklusiotyön voi mielestäni katsoa sisältyvän kaikkeen sosiaalityön etiikan mukaiseen toimintaan ja toteutuvan vahvasti niin yksilökohtaisessa työskentelyssä kuin kehittämistyössäkin.

Osaamiskeskustoiminnassa rakenteellisen sosiaalityön vahvuusalueiksi hahmottuvat tieto- ja strategiatyö. Esimerkiksi Pikassoksen järjestämät aikuissosiaalityön klubit, työrukkaset ja yhteiskehittämispäivät toimivat erilaisia näkökulmia yhdistävän tiedontuotannon sekä tiedon välittämisen foorumeina. Hyvinvointipalveluiden kehittämiseen keskittyvä strategiatyö sisältyy lähes kaikkeen osaamiskeskustoimintaan ja tänä keväänä myös osallistuminen sote-uudistuksen esivalmisteluihin voidaan tulkita palveluiden kehittämiseen liittyväksi rakenteelliseksi sosiaalityöksi. Osaamiskeskustoiminta onkin näyttänyt opiskelijalle oivana rakenteellisen sosiaalityön toteuttamispaikkana.

Matleena Haukkala, sosiaalityön opiskelija TAY

Lähteet: Pohjola, Anneli (2011) Rakenteellisen sosiaalityön aika. Teoksessa Anneli Pohjola & Riitta Särkelä (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

Pikassoksen leikit toivottavat
aurinkoista kesää!

Ollaan yhteyksissä!

Tampere	Åkerlundinkatu 2A	
Tuula Tuominen	toimitusjohtaja	050 531 5439
Tuija Rantanen	toimistosihiteeri	050 356 4226
Heli Niemi	kehittämispäällikkö	050 361 9500
Anni Kuhalainen	suunnittelija	050 357 4432
Sirpa Karjalainen	hankekoordinaattori	050 599 6411
	PRO SOS -hanke	
Nanna Miettunen	projektikoordinaattori	050 349 5610
	Pirkanmaan Lape-hanke Pippuri	
Hämeenlinna	Sorsanpolku 2B	
Seija Junno	erityissuunnittelija	050 599 6415
Satu Loippo	sosiaaliamies	050 599 6413
Pori	Antinkatu 16B	
Heli Toroska	suunnittelija	050 352 9953

sähköpostiosoitteet ovat muotoa
etunimi.sukunimi@pikassos.fi
www.pikassos.fi

Uutiskirjeen pilvikuva © Heli Niemi
 Kukkaismekkokuva © Jyrki Juvonen
 Taitto: Anni Kuhalainen